

Nazywamy to szwedzkim modelem – oto, jak to działa!

W Szwecji przepisy ustaw i układy zbiorowe współgrają ze sobą na rynku pracy. Nie ma u nas zatem dwóch modeli rynku pracy – jednego opartego na przepisach ustaw, a drugiego – na układach zbiorowych. Mamy wyłącznie jeden model i opiera się on na tym, że związki zawodowe i pracodawcy negocjują warunki, jakie mają obowiązywać w różnych branżach, i zatwierdzają je w umowach zbiorowych.

Ustawy

Ustawy tworzą ramy dla rynku pracy. Niektóre przepisy mają charakter dyspozytywny. Oznacza to, że strony rynku pracy mogą uzgodnić między sobą, że obowiązywać będą inne warunki niż te wynikające z przepisów ustawy.

Istnieje jednak wiele kwestii, które w ogóle nie są uregulowane ustawą. Na przykład wynagrodzenia. Na przykład, czy wiesz, że w Szwecji nie istnieje ustawowe minimalne wynagrodzenie za pracę? Zamiast tego wynagrodzenia regulowane są w umowach zbiorowych. W ustawie nie ma też regulacji mówiącej, że pracownicy muszą co roku otrzymywać podwyżkę wynagrodzenia.

Umowy zbiorowe

Zamiast sztywnych przepisów ustaw mających zastosowanie dla całego rynku pracy, nasz model opiera się na tym, że warunki negocjowane są w ramach umów zbiorowych przez związki zawodowe i pracodawców. Zapewnia to elastyczność i warunki lepiej dostosowane do danej branży. W umowie zbiorowej reguluje się, na przykład, wynagrodzenie za nadgodziny, dodatek za niewygodny czas pracy, skrócenie czasu pracy i podwyżki wynagrodzeń.

Umowa zbiorowa zapewnia ochronę przed nagłym pogorszeniem warunków pracy przez pracodawcę, co bez takiej umowy może nastąpić z dnia na dzień. Gdy negocjujemy zbiorowo i stajemy razem, zjednoczeni, możemy również uzyskać lepsze warunki, niż gdybyśmy negocjowali w pojedynkę.

Prawo do protestów i obowiązek zachowania spokoju społecznego

Po podpisaniu umowy zbiorowej przez pracodawcę i związek zawodowy panuje obowiązek zachowania spokoju społecznego. Oznacza to, że w okresie obowiązywania umowy żadna ze stron nie może podejmować akcji protestacyjnych dotyczących jej warunków. Zastosowanie ma to, co strony uzgodniły między sobą i co zostało zatwierdzone w umowie.

Natomiast jeśli jedna ze stron żąda zawarcia umowy zbiorowej, a druga strona odmawia, istnieje konstytucyjnie chroniona możliwość podjęcia zbiorowych działań protestacyjnych. Dla związku zawodowego oznacza to, że jeśli członkowie związku w danym miejscu pracy chcą zawarcia układu zbiorowego, możliwe jest podjęcie strajku, na przykład poprzez powstrzymanie się od wykonywania pracy. Inne organizacje związkowe mają również możliwość udzielenia wsparcia w ramach działań solidarnościowych, takich jak blokowanie wykonywania pracy w przedsiębiorstwie będącym w konflikcie.

Po stronie pracodawcy możliwe jest niedopuszczenie pracowników do pracy bez wypłaty wynagrodzenia w ramach tzw. lokautu. Również w tym przypadku istnieje możliwość podjęcia działań solidarnościowych.

Dzięki wspólnemu uzgadnianiu zasad gry w umowach zbiorowych, zawieranych przez związki zawodowe i pracodawców, zyskujemy stabilny i spokojny rynek pracy w Szwecji. Dlatego też w porównaniu z innymi krajami, które poprzestają na przepisach ustaw, występuje u nas bardzo niewiele dni strajków.

Równowaga sił

Szwedzki model został starannie przemyślany. W przypadku, gdy dwie strony uzgadniają, co ma mieć zastosowanie, tworzy to stabilność. Gdyby więcej kwestii było regulowanych ustawowo, uwarunkowania nieustannie ulegałyby zmianie w zależności od tego, kto ma przewagę w parlamencie, i musielibyśmy polegać na tym, że partie, które akurat rządzą, są przyjazne dla pracobiorców.

Ale nasz model wiąże się również z odpowiedzialnością. Jeśli modelem tym nie będą zarządzać same strony, w przyszłości będziemy mieć do czynienia z większą ingerencją polityczną. W tym również ze strony UE. Dlatego też na potrzeby negocjacji warunków potrzebne są odpowiedzialne, ale także równorzędne strony.

Duża odpowiedzialność spoczywa na nas, pracujących. Jeśli nie będzie nas wielu i jeśli nie będziemy zjednoczeni, nasza pozycja w negocjacjach będzie słaba. Pracodawcy mają przecież przewagę już na starcie, ponieważ to oni są właścicielami fabryk, to oni mają prawo do zarządzania i rozdzielania pracy. Dlatego ważne jest, aby było nas wielu. Potrzebujemy Ciebie i Twoich współpracowników po to, abyśmy mogli wywalczyć uczciwe warunki w umowach zbiorowych.

